

Co-funded by
the European Union

Ready
4School

Needs Assessment Report

Назва проєкту: Teaching School Readiness Through an ABA-based Preschool

Номер проєкту: 2023-1-CZ01-KA220-SCH-000156079

Website:

Контакт: kingsdorf@ped.muni.cz

innovation hive

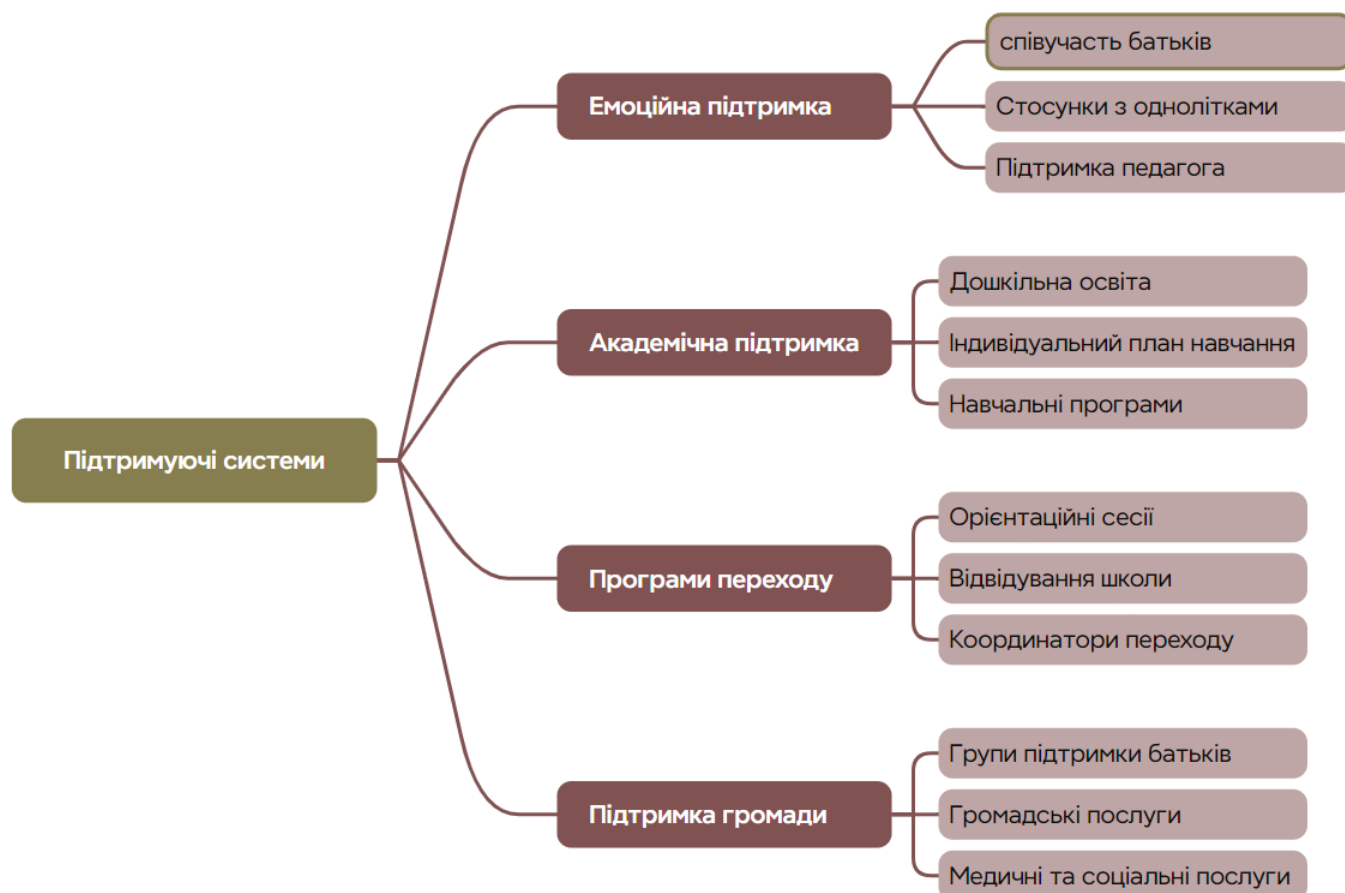

Зміст

Огляд проєкту.....	4
Огляд оцінки потреб.....	5
Результати оцінки потреб.....	6
Чехія.....	6
Північна Македонія.....	7
Кіпр.....	8
Хорватія.....	9
Україна.....	10
Греція.....	11
Загальні висновки.....	12
Перспективи.....	14
Джерела	16
Відмова від відповідальності	17

Огляд проєкту

Для сприяння успішному переходу дітей-аутистів у освітнє середовище початкової школи потрібна розробка та співпраця численних систем підтримки.

Проект Ready4School є результатом співпраці між шістьма європейськими організаціями для розробки та впровадження інноваційного навчального комплексу для вихователів дошкільних закладів, які працюють з дітьми з розладами аутистичного спектру (РАС), як частини більш комплексної системи підтримки. Проект має на меті підвищити якість спеціальних та інклюзивних дошкільних програм для дітей з РАС, а також сприяти переходу від дошкільної освіти до початкової.

У рамках проєкту буде розроблено навчальний комплект для оцінювання та програмування на основі принципів прикладного аналізу поведінки (АВА).

У комплект буде входити:

- Розвивальне оцінювання з контрольними точками готовності до школи.
- Навчальна програма дошкільного навчання, заснована на оцінюванні.
- Докладні плани уроків відповідно до навчальної програми.
- Таблиці даних для успішного моніторингу та оцінки прогресу

З метою пілотного тестування розробленого матеріалу в межах проєкту буде підготовлено по 3 тренери для кожної країни, які потім навчатимуть щонайменше 5 педагогів. Крім того, проєкт має на меті розповсюдження результатів за допомогою різноманітних каналів, зокрема публікації, презентації та семінари.

Огляд оцінки потреб

Для визначення основних проблем було проведено оцінку потреб, з якими стикаються вихователі закладів дошкільної освіти і які працюють з дітьми з РАС. Оцінка включала огляд літератури та детальні інтерв'ю з педагогами та експертами з шести країн-партнерів. Інтерв'ю проводилися рідною мовою під аудіозапис. Записи транскрибували, а потім перекладали англійською мовою.

Очікувалося, що оцінка потреб виявить глобальні прогалини в таких сферах, як:

- Відсутність підготовки та ресурсів: педагогам може не вистачати підготовки та ресурсів, необхідних для розуміння та впровадження ефективних втручань на основі АВА/найкращих методів навчання з дітьми-аутистами.
- Обмежений доступ до науково-обґрунтованих практик: можливий брак доступу до науково-обґрунтованих практик для дітей з РАС у закладах дошкільної освіти.
- Труднощі в оцінюванні та моніторингу прогресу: педагогам може бути важко оцінювати та контролювати прогрес дітей з РАС без спеціальної підготовки та ресурсів.
- Проблеми під час переходу дітей до початкової школи: можуть виникнути труднощі під час успішного та спільного переходу дітей з РАС із дошкільного закладу до початкової школи.

Мета оцінки потреб полягала в тому, щоб зробити проєкт орієнтованим на громадськість, оскільки результати спрямовували команду проєкту на розробку навчального комплексу комплексного оцінювання та програмування для вихователів закладів дошкільної освіти, які працюють з дітьми з РАС.

Результати оцінки потреб

Нещодавні глобальні дослідження, що проведені групами експертів, такими як Rees та колеги (2023), Halfdanardottir та колеги (2021) та Gunning та колеги (2019), виявили, що для успішного навчання дітей у початковій школі потрібні певні ключові навички, наприклад: функціональні можливості спілкування, виконання інструкцій, взаємодія з іншими, самодопомога, вміння сидіти спокійно, визнавати інших і робити компліменти, а також очікувати на увагу вчителя. Усі ці та численні інші дослідження виявили цінність використання стандартизованої програми розвитку дошкільних життєвих навичок (PLS) (наприклад, Hanley et al., 2007) для підтримки розвитку таких ключових основ. Результати оцінки потреб цього проєкту роблять аналогічні висновки.

Чехія

Досвід:

- Доктор спеціальної освіти та сертифікований поведінковий аналітик (BCBA) з 13-річним досвідом (10 років – з РАС).

Дошкільна освіта:

- Рамкові програми існують, але не стандартизовані, тому вчителі повинні створювати власні матеріали.
- Збір даних і викладання на основі АВА мають вирішальне значення, але потребують навчання вчителів.
- Якісні дошкільні заклади потребують освічених вчителів та знань про аутизм.

Діти з РАС

- Нічого особливого для дітей з РАС.
- Індивідуальна програма на основі оцінок і даних.
- Перехід до школи вимагає групової роботи, терпимості до змін, навичок спілкування та контролю поведінки.

Перехід:

- Підвищені вимоги та організація під час переходу до початкової школи створюють труднощі.
- Чіткі плани та співпраця є ключовими для плавного переходу.

Рекомендації:

- Більше підтримки вчителів з інтегрованими учнями.
- Навчання зі збору даних, стратегій на основі АВА та розладів аутистичного спектру.
- Стандартизоване оцінювання та план розробки програми/перехідного періоду для дітей з РАС.
- Зробити заклад дошкільної освіти більш схожим на початкову школу.

Північна Македонія

Досвід:

- 17 років досвіду в дошкільній освіті та роботі з дітьми-аутистами.

Дошкільна освіта:

- Дотримання стандартизованої навчальної програми; без місця для диференціації.
- Завдання, що відповідають індивідуальним потребам усіх учнів.
- Оцінювання не проводиться регулярно (тобто лише після закінчення дошкільного закладу).
- Потреба в додаткових ресурсах і навчанні для вчителів.
- Відсутність кваліфікованих спеціалістів та місця для розміщення всіх дошкільнят.

Діти з РАС:

- Немає спеціальних навчальних ресурсів/навчальних програм для дітей дошкільного віку з аутизмом.
- Бар'єри, пов'язані з відсутністю професіоналів, навчання АВА/аутизму та місця в класі.

Перехід:

- Потреба в гнучких дошкільних матеріалах і стратегіях плавного переходу.
- Почніть процес переходу раніше.

Рекомендації:

- Гнучкіші дошкільні навчальні матеріали для дітей-аутистів.
- Співпраця між педагогами закладів дошкільної та початкової освіти для плавного переходу дітей
- Збільшення ресурсів і навчання для педагогів, які працюють з дітьми-аутистами.

Кіпр

Досвід

- Вчитель спеціальної освіти на Кіпрі з досвідом понад 20 років. Зараз вона працює як в дошкільних закладах, так і в початковій школі.

Дошкільна освіта:

- Стандартизований навчальний план.
- Відсутність оцінювання для вчителів звичайних закладів освіти.
- Матеріали можуть бути застарілими.
- Працює вчитель зі спеціальною освітою, який відвідує класи та несе велику відповідальність за підтримку дітей з аутизмом, ніж звичайний педагог.
- Відсутність ресурсів і навчання (те, що є, необов'язково).
- Великі розміри класу.
- Відсутність спеціалізованих ресурсів.

Діти з РАС:

- Вчителі не знають, як впоратися з сенсорною чутливістю, поведінковими проблемами або як реалізувати стратегії на основі АВА.
- Фізичний простір у класі є проблемою.
- Необхідна більша залученість батьків.

Рекомендації:

- Розробка більш гнучкої навчальної програми.
- Впровадження стандартизованої системи оцінювання.
- Проведення обов'язкового навчання вчителів спеціальної освіти.
- Зменшення розмірів класів.
- Надання більш спеціалізованих ресурсів.
- Підготовка вчителів звичайної освіти зі спеціальної освіти замість покладатися на обмежений підхід вчителів спеціальної освіти.

Хорватія

Досвід:

- Педагогічний реабілітолог і директор Центру аутизму, м. Загреб, працює в центрі понад 30 років.

Дошкільна освіта:

- Національна навчальна програма заохочує незалежне мислення та інклюзивність.
- Комплексна оцінка на основі портфоліо.
- Потреба в кращому капіталі або послугах по всій Хорватії.

Діти з РАС:

- Переважають візуальне навчання та індивідуальні підходи.
- Вчителі та допоміжний персонал потребують спеціального навчання.
- Потрібно переглянути вплив надто інтенсивних послуг/використання спеціалізованих послуг, які забирають інший досвід дитинства.

Перехід:

- Заважає неадекватне оцінювання та відсутність спеціальної підготовки вчителів.
- Потрібна комплексна програма переходу для дитини, батьків, оточення, вчителів та адміністраторів, якої зараз немає в Хорватії.
- Співпраця між вихователями дошкільної та початкової школи має вирішальне значення.

Рекомендації:

- Розробіть сильніші оцінки для дітей з аутизмом, зосереджуючись на індивідуальних потребах і сильних сторонах.
- Впровадити комплексні програми переходу із виділенням ресурсів і навчання персоналу.
- Сприяти тіснішій співпраці між вихователями дошкільних та початкових класів, надаючи пріоритет комунікації та обміну інформацією.
- Забезпечте цільове навчання вчителів і допоміжного персоналу щодо розладів спектру аутизму та ефективних стратегій навчання.

Україна

Досвід:

- Директор інклюзивно-ресурсного центру для дітей з аутизмом з досвідом понад 10 років.

Дошкільна освіта:

- Різні варіанти навчальних програм для закладів дошкільної освіти загалом і для аутистів зокрема.
- Загальноосвітня програма не має специфічних модифікацій для дітей з аутизмом.
- Існує потреба у більш спеціалізованих педагогах і ресурсах.
- Важливість посилення моніторингу прогресу та інтерактивних/технологічних інструментів.

Діти з РАС:

- Спостерігається користь від спеціалізованого навчання педагогів.
- Потрібна підтримка дітей для переходу до початкової школи.

Перехід:

- Потреба у співпраці між школами, педагогами та дітьми в обох ланках освіти, перш ніж відбудеться перехід.
- Зосередження на розвитку вербальної та невербальної комунікації, соціальних навичках і дотриманні розкладу.
- Підготовка до десенсибілізації, до нових екологічних та сенсорних вражень перед переходом.

Рекомендації:

- Збільшити доступність спеціалізованих педагогів і ресурсів.
- Провести тренінги для педагогів з питань аутизму щодо використання інтерактивних методів/технологій навчання.
- Розробити програми співпраці між дошкільними та початковими школами.
- Зробити акцент на спілкуванні та співпраці між вихователями та спеціалістами.

Греція

Досвід:

- Вихователь закладу дошкільної освіти з дипломом магістра спеціальної освіти з 10-річним стажем роботи.

Дошкільна освіта:

- Хороша теоретична стандартизована навчальна програма, але її важко застосувати на практиці, особливо через проблеми, пов'язані з переповненими класами та різними учнями.
- Вчителі повинні самостійно вносити зміни до навчальних програм.
- Відсутність індивідуальної підтримки та інструментів оцінювання (немає офіційних інструментів оцінювання).
- Обмежені ресурси та підготовка вчителів.

Діти з РАС:

- Потрібна спеціалізована програма (навчальний план та оцінювання) від Міністерства освіти для дітей з аутизмом.
- Важливість спеціалізованої підготовки вчителів.
- Недоукомплектованість вчителів спеціальної освіти.
- Затримки позашкільного оцінювання.

Перехід:

- Оцінка готовності до школи для плавного переходу до навчання в школі
- Соціалізація та співпраця між дітьми дошкільного віку та вчителями початкової школи.
- Відвідування нового сайту перед переходом.

Рекомендації:

- Міністерству освіти необхідно надати спеціалізовану програму для дітей з аутизмом.
- Розширити навчання та постійну підтримку вчителів.
- Надати відповідне обладнання, ресурси та інструменти оцінювання.
- Розробити оцінку готовності до школи та вказівки для програми плавного переходу.
- Сприяти соціалізації та емоційній регуляції.

Загальні висновки

В усіх шести країнах було підтверджено, що існує ряд перешкод, з якими стикаються діти з аутизмом, коли мова йде про доступ до початкової освіти.

- **Неадекватна оцінка сильних сторін:** діти з аутизмом часто не отримують адекватної оцінки своїх сильних сторін і здібностей, що може призвести до того, що вони перебувають у навчальних закладах, які не відповідають їхнім потребам.
- **Недостатня підготовка до переходу до початкової школи:** діти з аутизмом часто не отримують належної підготовки до переходу до початкової школи, що може призвести до того, що вони почуватимуться пригніченими, занепокоєними та намагатимуться досягти успіху.
- **Фізичні бар'єри:** діти з аутизмом можуть стикатися з фізичними бар'єрами в середовищі початкової школи, такими як гучні звуки, переповнені класи та відсутність візуальної організації.
- **Адаптація та модифікація навчальної програми:** дітям з аутизмом можуть знадобитися зміни до навчальної програми, щоб отримати доступ до загальноосвітньої програми.
- **Спеціалізована підготовка вчителів:** діти з аутизмом не мають регулярного доступу до професіоналів з необхідною підготовкою та досвідом

Країна	Дошкільна освіта	Діти з РАС	Перехід
Чехія	Рамкові програми не стандартизовані; Потрібне навчання АВА	Індивідуальні програми; Проблеми переходу до школи	Труднощі переходу до початкової школи; Співпраця є ключовою
Північна Македонія	Стандартизований навчальний програмі бракує диференціації; Відсутність коштів	Спеціальних ресурсів для дітей аутистів немає. Виклики переходу	Потреба в гнучких матеріалах; Ранній перехідний процес
Кіпр	У стандартизованій навчальній програмі бракує оцінювання; Брак ресурсів	Вчителі не впевнені щодо АВА; Відсутність участі батьків	Необхідність гнучкого навчального плану і програми; Ранній перехідний процес
Хорватія	Національна навчальна програма з оцінюванням портфолію; Нерівність у послугах	Переваги візуального навчання; Необхідність спеціалізованого навчання	Заважають неадекватні оцінки; Потрібен комплексний перехід
Україна	Різні варіанти навчальної програми; Потреба в спеціалізованих ресурсах	Користь від навчання; Потрібна підтримка під час переходу	Необхідна співпраця перед переходом; Зосередження на спілкуванні
Греція	Теоретична навчальна програма, вимоглива до виконання; Відсутність підтримки	Необхідність спеціалізованої програми; Важливість навчання	Оцінка готовності до школи; Соціалізація та співпраця

Респонденти надали низку цінних рекомендацій щодо усунення цих перешкод:

- **Співпраця між вихователями закладів дошкільної освіти і вчителями початкових класів.** Співпраця між вихователями і вчителями допоможе забезпечити підготовку дітей з аутизмом до переходу в початкову школу.
- **Навчання для педагогів і персоналу закладу освіти:** педагоги та персонал потребують навчання, щоб зрозуміти аутизм і як найкраще підтримувати дітей з аутизмом у групі, як використовувати емпірично підтверджені процедури навчання.
- **Гнучке освітнє середовище.** Дітям з аутизмом може знадобитися гнучке середовище навчання, адаптоване до їхніх індивідуальних потреб.
- **Візуальна допомога та інші індивідуальні навчальні матеріали.** Дітям з аутизмом можуть бути корисні візуальні допоміжні засоби, такі як розклади, карти та малюнки, щоб допомогти їм зрозуміти та орієнтуватися в навколишньому середовищі, а також використання інших індивідуальних навчальних інструментів.
- **Навчальна програма та оцінювання.** Педагоги потребують вказівок щодо того, що викладати та що і як оцінювати, щоб найкраще відповідати потребам дітей з аутизмом.
- **Зосередженість на цілях освітнього процесу.** Хоча академічні навички є важливими, вони не є головними. Натомість такі речі, як соціальні навички, комунікація та емоційна регуляція, є такими, що потребують розвитку.

Перспективи

Згідно з результатами, що отримані при опитуванні місцевих експертів, команда проекту повинна прагнути підтримати вихователів закладів дошкільної освіти такими ресурсами та навчанням для ефективного впровадження матеріалів дошкільної програми:

- Навчальними матеріалами, розробленими для всіх дітей, включаючи з аутизмом або іншими особливими потребами.
- Навчанням педагогів тому, як адаптувати матеріали навчальної програми до потреб усіх здобувачів.
- Навчанням тому, як використовувати різні методи та стратегії навчання, щоб охопити всіх дітей.
- Доступом до ресурсів і підтримки, як-от: можливостей професійного розвитку, консультацій з фахівцями та співпраця.

Експерти також підкреслили, що вихователі закладів дошкільної освіти повинні бути гнучкими та готовими до адаптації методів навчання відповідно до потреб окремих вихованців. Вони також повинні бути терплячими та розуміючими, а також мати позитивне ставлення до дітей з аутизмом або іншими особливими потребами.

Крім того, щоб підготувати дітей до школи, розробка навчальної програми для закладів дошкільної освіти, інструментів оцінювання, планів занять і допоміжних матеріалів повинна здійснюватися під керівництвом досвідчених експертів з питань розвитку у дітей-аутистів наступних конкретних умінь і навичок, а саме:

- **Соціальні навички:** діти з аутизмом повинні вміти взаємодіяти зі своїми однолітками соціально прийнятним способом, виконувати вказівки/правила в класі, працювати спільно з однолітками в групах, чекати в черзі та ділитися.
- **Комунікативні навички:** діти з аутизмом повинні вміти чітко повідомляти про свої потреби та бажання як вербально, так і невербально (наприклад, просити про допомогу).
- **Навички виконавчої діяльності:** діти з аутизмом повинні вміти керувати своїм часом і діяльністю (наприклад, за допомогою візуальних розкладів), дотримуватися розкладу та вирішувати проблеми.
- **Навички сенсорної обробки:** діти з аутизмом повинні вміти справлятися з різними сенсорними сигналами, такими як шум, світло та дотик, проявляти безпечну поведінку (наприклад, самостійного використання стратегії подолання перешкод).
- **Адаптивність:** діти з аутизмом повинні мати можливість адаптуватися до нових ситуацій і змін у розпорядку дня.
- **Соціально-емоційне благополуччя:** діти з аутизмом повинні мати певні навички, щоб полегшити занепокоєння в новому середовищі, заспокоїтися, зменшити страхи та спілкуватися з іншими, коли це потрібно.

Джерела

- Gunning, C., Holloway, J., & Healy, O. (2019). Evaluating the preschool life skills program to teach school readiness skills: An Irish pilot study. *European Journal of Behavior Analysis*, 20(1), 48-68.
- Hálfdanardóttir, B. F., Ingvarsson, E. T., & Sveinbjörnsdóttir, B. (2022). Important skills for elementary school children: Implementing the preschool life skills program in Iceland. *Behavioral Interventions*, 37(2), 345-362.
- Hanley, G. P., Heal, N. A., Tiger, J. H., & Ingvarsson, E. T. (2007). Evaluation of a classwide teaching program for developing preschool life skills. *Journal of applied behavior analysis*, 40(2), 277-300.
- Rees, R. E., Seel, C. J., Huxtable, B. G., & Austin, J. L. (2023). Using the Preschool Life Skills Program to support skill development for children with trauma histories. *Behavior Analysis in Practice*, 1-16.

Відмова від відповідальності

Проект фінансується Європейським Союзом через програму ERASMUS+. Підтримка Європейською Комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише погляди авторів, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.